



Универзитет у Нишу
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
Бр. 01-2841/1
17/10/2024. године

На основу члана 36. Правилника о мастер академским студијама права Служба за наставу и студентска питања даје следеће

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е

1. Обавештава се јавност да су завршни мастер рад и Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада под називом „Правни позитивизам као један поглед на право”, кандидата Јанковић Владимира, број досјеа M025/23-О, студента мастер академских студија права на Правном факултету у Нишу, примљени дана 17/10/2024. године и да се налазе у Библиотеци и на сајту Факултета.
2. Извештај и мастер рад доступни су, у року од 5 (пет) дана од дана истицања овог обавештења на огласну таблу Факултета, заинтересованим лицима у времену од 08,00 до 15,00 сати сваког радног дана.
3. Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада су саставни део овог обавештења.
4. Ово обавештење истаћи на сајт и доставити Библиотеци.

СЛУЖБА ЗА НАСТАВУ И
СТУДЕНТСКА ПИТАЊА



УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

КАТЕДРА ЗА ПРАВНО ТЕОРИЈСКЕ НАУКЕ

КОМИСИЈА

ЗА ОЦЕНУ И ЈАВНУ ОДБРАНУ МАСТЕР РАДА

Проф. др Саша Кнежевић, председник Комисије

Проф. др Славиша Ковачевић, члан комисије

Проф. др Марко Трајковић, члан комисије и ментор

Комисија (образована Одлуком бр. 01-2822 од 16.10.2024. године) за оцену и јавну одбрану мастер рада под насловом „*Правни позитивизам као један поглед на право*“ кандидата Владимира Јанковића M025/23-0 у саставу: Проф. др Саша Кнежевић, председник Комисије, Проф. др Славиша Ковачевић, члан комисије, Проф. др Марко Трајковић, члан комисије и ментор, подноси

ИЗВЕШТАЈ

Кандидат Владимир Јанковић написао је мастер рада под насловом „*Правни позитивизам као један поглед на право*“ у захтевној форми која је неопходна за израду и писање мастер радова на Правном факултету у Нишу а његова садржина одговара захтеваном степену научног сазнања. Избор теме, студијско истраживачки рад, коришћена литература, указују да се кандидат одговорно и систематично бави овом темом, те стога Комисија даје позитивну оцену и извештај на мастер рад за јавну одбрану. Мастер рад је написан на страна компјутерски обрађеног текста, са 38 библиографских јединица, од којих је 7 на страном, енглеском језику. Што се тиче структуре мастер рада она се састоји од Увода и још од 4 наслова, закључка, пописа коришћене литературе, пописа остале истраживачке грађе, сажетак и кључне речи, Abstract и биографије студента.

У уводном делу, аутор мастер рада методолошки изведено, дефинише и образлаже сам предмет истраживања, хипотезе, методе и саму логичку повезаност структуре мастер рада.

У првом наслову *„Софистичко заснивање правног позитивизма“* износи се софистичко поимање света права и то најпре кроз Горгијин нихилистичко-скептицистички став о сазнању, а потом се прелази на Тразимахов став о праву као резултату „интересне политике“ владара. На ово се природно надовезало и Каликлово учење о природној неједнакости и „етици силе“ којом он објашњава постојање правног поретка. Што би даље могло да наведе на закључак, у раду се ваљано примећује, да такав јачи може у данашње време да донесе законе какве год садржине, па и злочиначке, који због свог императивног карактера и монопола физичког насиља има могућност да буде примењен.

У другом наслову *„Изабрани правни позитивисти“* испитује се развој правнопозитивистичке мисли. Тако иако формално не припада правном позитивизму аутор креће од интересне јуриспруденције Рудолфа фон Јеринга и користи његово објашњење правног поретка кроз моменат норме и моменат принуде. Потом се прелази на Холандову поставку о праву као изразу примене од стране владара, што наводи на закључак да је право производ владареве примене, и то без обзира ко носи норму. Потом се у раду износи оправдан став да су Бентам и Остин створили основну за оно што ће касније бити окарактерисано као правни позитивизам, те је јасно из њихове перспективе да је предмет јуриспруденције искључиво позитивно право. Ово се у раду истиче посебно кроз Остинов став да студиј јуриспруденције није никаква мистерија, да је то заправо студиј примењеног права, за онога ко ће стајати испред судије са својим предметом, али и за онога који жели да избегне да стоји пред судијом. Аутор је анализу правног позитивизма наставио са Хартовим прихватањем Остиновог схватања. У раду је истакнуто Хартово прихватање филозофије позитивног права коју дају Бентам и Остин. Аутор ваљано сажима Хартово учење у поставци да су правна правила, као уосталом код свих позитивиста, законски оправдани захтеви упућени становништву. Овако постављено, одмах се износи закључак у раду, нема нужне везе између правних правила и друштвених, моралних и правних вредности. Те се онтолошка природа права не може одредити из аксиологије права. Некада се може прихватити поклапање између правних и моралних норми, али то није нужно и често.

У трећем наслову *„Правни позитивизам и нормативна теорија“* повезује се нормативна теорија права Ханса Келзена са правним позитивизмом. Келзен је својом поставком о свету права који је „очишћен“ од других друштвених и моралних примеса довео до идеје о праву које само себе ствара. То се код њега очитовало у пирамидалном систему који ипак на крају завршава у чистој трансценденцији, јер право извире из савршеног и затвореног логички сређеног правног система. У раду се истиче став да је његова чиста теорија ипак духовна наука, која у праву види сукоб интереса и настоји да га реши, што је опет блиско Остиновој теорији и улози судова у праву. Ни он не жели да учини везу између права и морала, јер када би ту везу учинио онда би позитивно право било „потпуно излишно“, наводи се у раду. Известан помак у односу на позитивизам најужег типа, види се у његовом ставу када испитује мотиве за покораване праву, где заузима став да право ипак није само принуда, те да све у праву неће зависити од секундарне правне норме. Аутор ваљано поставља питање, шта је то Келзен учинио, и одмах одговара да је изградио је пирамидални систем, као једино могуће решење за његову чисту теорију права. На врху тог система пирамиде, који сам себе ствара, јер нижа норма је производ више, и тако редом, налази се основна норма. Проблем са њоме је она, устав, настала из пранорме, коју нико није видео. Аутор наводи да је Келзен као и Остин пре њега је јасан у одвајању моралног од правног поретка, те као и сваки нормативиста сматра да се важење права одређује не водећи се његовом садржином, већ формом. Тако се у раду ваљано износи закључак да је Келзенова нормативна теорија критика не само природно-правне теорије већ и социолошке али је и критика правног легализма.

У четвртном наслову *„Против правног позитивизма“* истиче се став против правног позитивизма и истиче, како је природно-правна мисао изазвала реакцију аналитичке, позитивистичке и нормативне школе, на тај исти начин су и оне изазвале реакцију друге стране. Код те друге стране, у раду је изабрано схватања најпре школе слободног стварања права, и њених заступника у лику Еугена Ерлиха и Хермана Канторовича. Ова се школа бавила кореном права који је нашла у друштву, те се самим тим и право имало отворити према животним чињеницама. Филозоф права кога у критици правног позитивизма аутор није могао да заобиђе је Густав Радбрух, које је својом културолошком теоријом и сам отишао од соспствене наклоности правном позитивизму онда када је право представио као „културни појам“. Потом се у раду прелази на следећу поставку, током историје правне

мисли смењивале су се идеје правне сигурности и правде те су се појављивале различите реакције једне и друге стране. Тај се сукоб рефлектује на равни правде и правне сигурности, јер правда је ванвременска категорија, док правна сигурност која је везана уз правоснажност то није. Ово је одмах довело антиномија у самом схватању појма права. Након анализе Радбруховог схватања у раду се прелази на разматрање поимања права Емила Ласка који вешто повезује стварност и вредност као неопходне за функционисање правног поретка. И сам Ласк заједно са Радбрухом гради културалистичко поимање права. Потом се прелази на анализу схватања права Лона Фулера и Роналда Дворкина, који нису наклоњени правном позитивизму, те право приближавају већим принципима од форме и санкције. Рад је обухватио и учење Џона Финиса који је после толико векова, после толико неоправданог оповргавања учења Томе Аквинског, његово учење вратио у пуном сјају. Поставке против правног позитивизма, аутор завршава се учењем Лео Штрауса који одбацује могућност постојања вредносно неутралних наука.

У закључном разматрању аутор даје своје закључке након дефинисање свих појмова који су и основа овог рада, као и дефинисање и свој закључак да се једноставно може констатовати да је аналитичка, позитивистичка и нормативна концепција права настојала да избаци сваки вредносни аспект права, те да самим тим одбаци и аксиолошку критику онога што јесте зарад онога треба. Можемо се сложити са поставком у раду да ова становишта заобилазиле вредности дајући примат нечему другом у објашњењу права. Слажемо се и са следећом поставком у закључку да оно што дугујемо правном позитивизму јесте свакако правна вредност правне сигурности. Као и са следећом да је природно стање човека да захтева предвидљивост, јер људи желе да у сусрету и деловању са другим људима могу да рачунају са последицама поступака.

Мастер рад „*Правни позитивизам као један поглед на право*“ одликује се добром изборном темом испитивања, и током формулисање предмета, значаја, циља и хипотеза мастер рада, у раду су коришћени филозофски, аксиолошки и правни методи.

Аутор је у свом раду објаснио и сиситемски образложио што кроз закључке што кроз различите теорије о дефинисању самог појма морала, права, етике као и о њиховој узрочној вези, о негативним моралним деловањима као и позитивним, да морално поступање и јесте суштина, али да би се резултат видео, мора се радити на моралном расуђивању пре него што се предузме акт чињења, јер ту је основа свих касније последица

које се могу јавити у друштву. Аутор је у свом раду и објаснио да друштво осећа све промене било оне негативне или позитивне, али са јачањем правих друштвених вредности, са јачањем осећаја одговорности, поштовања закона и осећаја за друге, тек тада се може рећи да је то друштво на једном добром путу да постоје морално, праведно и наравно где постоји оно најважније начело а то је начело владавина и правна држава.

На основу овог Извештаја, Комисија у наведеном саставу, сматра да је мастер рад „*Правни позитивизам као један поглед на право*“ кандидата *Владимира Јанковића* (M025/23-0), подобан за јаву одбрану јер је задовољио методолошке, теоријске и емпиријске. У раду, аутор је обрадио постојећу, репрезентативну литературу, извршио њену интерпретацију, креативно структурисао рад по одређеним насловима. Мастер рад је резултат научног, критичког, систематизованог и самосталног сагледавања значајних аспеката и приступа дефинисања појма слободе као вредности, те пута који се прелази од такве вредности до тоталитаризма.

У Нишу, 16.10.2024. године

Проф.др Саша Кнежевић, председник комисије



Проф.др Славиша Ковачевић, члан комисије



Проф.др Марко Трајковић, ментор, члан комисије

